

Krimūnu bibliotēka - mazā «gaismas pils»

KRISTĪNE ŽEVŅENKO (attēlā) sevi sauc par krimūnnieci, jo šeit ir uzaugusi, mācījusies un, lai gan ceļš savulaik vedis arī uz Jelgavas pusi, kopš 2011. gada vasaras viņa ir apmetusies uz dzīvi skaistajās un sirdij tuvajās Krimūnās. Kristīne savu aicinājumu atradusi starp grāmatām, proti - strādājot Krimūnu pagasta bibliotēkā. Šī gada 6. oktobrī apritēs gads, pildot jaunā amata pienākumus.

Darbs kultūras nozarē nav bijis svešs

Bibliotēkara darbs Kristīnei nav bijis svešs, jo iepriekš viņa septiņus gadus aizvadījusi Dobeles novada Centrālajā bibliotēkā (DNCB). Uzzinot, ka dzimtajā pagastā ir atbrīvojušies bibliotēkara vakance, viņa, ilgi nevilcinoties, izvirzīja savu kandidatūru.

- Kā jau vietējam cilvēkam, man šī vieta rūp, tāpēc man bija ļoti svarīgi, lai vietējā bibliotēka «dzīvo», lai tās logos deg gaisma un telpās skan bērnu čalas. Pirms nokļuvu bibliotēkā, neilgu laiku aizvietoju arī Krimūnu tautas nama vadītāju Kristīni Ļaksu, kad viņa devās bērna kopšanas atvaļinājumā. Pēc šī perioda beigām Kultūras pārvaldē nebija amata, kurā mani pārcelt, tādēļ atradu darbu ražošanas uzņēmumā. Tajā nostrādāju nedaudz vairāk par gadu, līdz saņēmu zvanu no Kultūras pārvaldes vadītājas: man piedāvāja vietu DNCB. Pēc pārņemšanas ar tā brīža Kultūras pārvaldes vadītāju Māru Krūmiņu un DNCB direktori Lanu Volanti tiku pieņemta darbā.

Atgriešanās vietējā kopienā bija noteicošais faktors

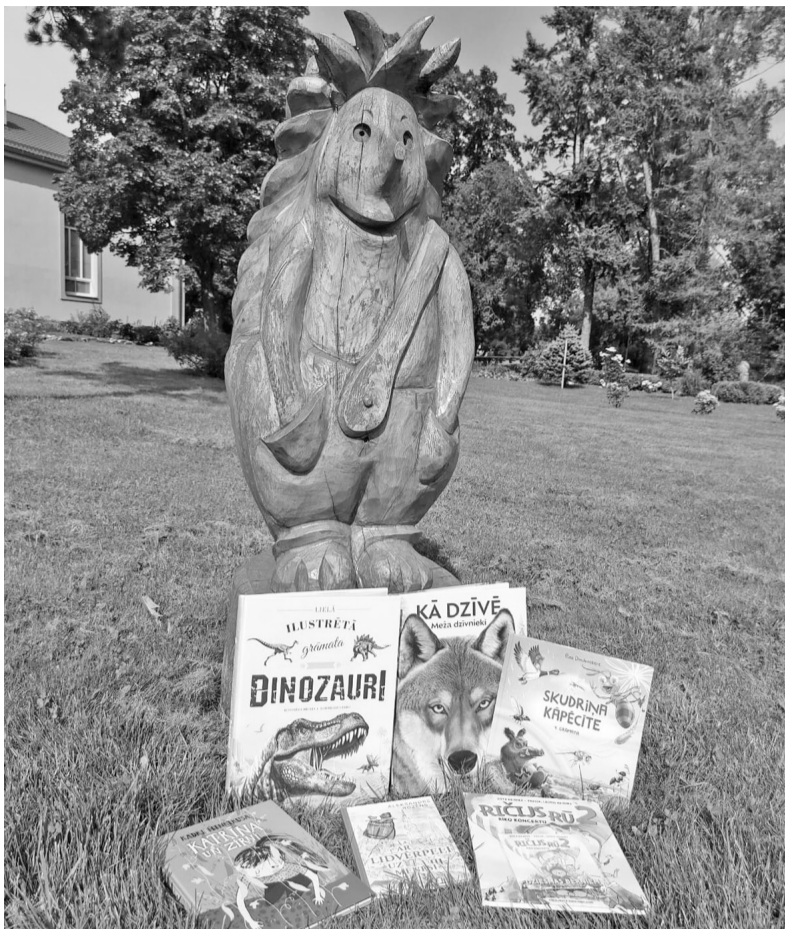
Šie septiņi gadi bija ļoti vērtīgi, jo darbojos lieliskā komandā. Bija patīkami strādāt, jo nekad nebiju viena - jebkurā brīdī varēju vērsties pēc padoma, konsultēties. Tagad, strādājot pagasta bibliotēkā, esmu viena: pati visu plānoju, domāju gan par interjeru, gan par mēbelēm, grāmatu ie-

pirkumu, gan par to, kā piesaistīt lasītājus, kā nodarbināt bērnus. Atzīstu, ka, aizejot no DNCB, sirds ļoti sāpēja, jo septiņi gadi ir pietiekami ilgs periods, kas tur bija pavadīts, tomēr tas, ka atnācu uz savu vietējo kopienu, bija absolūti noteicošais faktors.

Tagad esmu apjautusi, ka laikam jau vairs neesmu tik ļoti komandas cilvēks, jo, kā jau mums visiem, arī man galvā ir savi «taraķāni», un labāk es strādāju viena un atbildu par to, cik daudz un ko es varu, un tāpat arī pati atbildu par to, kas palicis neizdarīts vai neīstenots. Jā, arī šeit strādājam komandā ar pagasta pārvaldi, tautas namu, taču katram ir sava institūcija. Es joprojām jebkurā brīdī varu vērsties pēc padoma DNCB, tāpat nekad neatsaka ne pagasta pārvaldes, ne tautas nama vadītājas. Kā jau teicu, esam komanda un kopā plānojam, darām un pieņemam lēmumus. Ir patīkami apzināties, ka vari būt noderīgs savai videi un vietējiem cilvēkiem.

Pagarinātais darba laiks rudenī un ziemā

Rudens periodā bibliotēkas darba laiks divreiz nedēļā ir ilgāks, nekā ierasts. Otrdienās un piektdienās strādāju līdz pulksten 19.30, jo tautas namā šajās dienās notiek tautisko deju mēģinājumi bērnu grupām. Tā kā bērni tiek vesti uz Krimūnām no visa novada un ir vecāki, kuru bērni dejo vairākās vecumu grupās, līdz ar to ir jāgaida divas stundas, bibliotēka ir atvērta, lai viņiem ir, kur palikt. Vecāki var ienākt palasīt kādu žurnālu, uzspēlēt galda spēles

Jaunākās bērnu lasītavas grāmatas.

Meistarklasē izveidotais polimērmāla zieds.

ar jaunākajām atvasēm, kas paņemtas līdzī. Tādā veidā arī cenšos piesaistīt jaunus lasītājus, lai viņi šeit jūtas gaidīti. Tāpat arī tie cilvēki, kuri strādā līdz sešiem vakarā un brauc no darba mājās, var izmantot šos pagarinātos vakarus, lai ienāktu samainīt lasāmvielu.

Vasaras periods bibliotēkā ir samērā kluss. Jā, ir bērni, kuri ieskrien samainīt obligāto literatūru, taču viss ir saprotams - pagastā ir jauns stadions, basketbola laukums, viņiem ir, ko darīt. Rudenī un ziemā Krimūnu bibliotēka ir kā mazā «gaismas pils», kas pat tumsā ir ar gaišiem logiem.

Gribētos, lai lasītāju aktivitāte būtu lielāka

Uzskatu, ka lasāmvielas mums netrūkst, bet gribētos, lai lasītāju aktivitāte būtu lielāka. Ir pieejams plašs žurnālu klāsts - iespējams tos lasīt uz vietas, kā arī ņemt līdzī uz mājām. Tā ir lieliska iespēja iekonomēt, tāpēc aicinu lasītājus to izmantot. Ir pieejami arī žurnāli bērniem, taču jāatzīst, ka jaunākie lasītāji

gribas ko jaunu. Jāprot noturēt uzmanību un jāraisa vēlme šeit atgriezties, jo tie ir potenciālie lasītāji nākotnē. Bērni bieži vien ienāk pie manis un lūdz kopā uzspēlēt kādu galda spēli. Es iesaistos, jo priecājos, ka viņi ir atnākuši un ka viņus interesē lietderīga laika pavadīšana tādā veidā.

Esmu tā persona, kurai bērni uztic savus dienas notikumus, sekmes, līdz ar to bibliotēka ir kā tāda maza sociālā telpa, kurā justies droši. Bibliotēkars noteikti nedrīkst būt «sausīņš», kurš tikai izsniedz vai pieņem grāmatas, - ir jāamā uzklausi un nedaudz jāpiestrādā par psihologu. Protams, ir jāievēro iekšējās kārtības noteikumi un jauniešiem jāsaprot, ka te, piemēram, nav sporta zāle, kur atnākt izskrieties un izkliegties. Un, jo vairāk bērnu telpā, jo grūtāk ar to cīnīties, bet mēs kopā mācāmies.

Mazais sapnis, kas ir ceļā uz realizāciju

Es cenšos nodarbināt organizēt tā, lai tas neprasas lielus naudas līdzekļus, jo saprotu, ka budžets ir tik liels, cik tas ir. Pašlaik īstenojas arī kāds ilgi lolots sapnis: ēkas otrajā stāvā notiek remonta darbi - tur atrodas «vēstures istaba», kas gan vēl nav iekārtota, jo priekšā smags darbs, lai to izdarītu. Nākotnē tur atradīsies arī izstāžu siena, kas ir daudzās bibliotēkās, taču mēs savās esošajās telpās to fiziski nevaram realizēt.

Plānā ir izveidot arī mazu virtuvīti, lai varētu rīkot uztura meistarklases, pieaicinot speciālistus. Tuvākajā nākotnes plānā ir nomainīt grāmatu plauktus, kas savu laiku jau nokalpojuši. Jāapzinās, ka visas ieceres nevar realizēt gada griezumā un jāizvirza prioritātes. Nesen tika iepirkta jaunās grāmatas, un plaukti tiek papildināti regulāri. Ļoti ceru, ka šī gada laikā sanāks vēl divi iepirkumi. Protams, gribētos, lai lasītāju būtu tikpat daudz, cik to jauno grāmatu! Krimūnu pagasta bibliotēka šogad piedalās arī Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā. Mums ir brīnišķīga sadarbība ar pirmsskolu. Katru mēnesi bērni nāk uz bibliotēkaro stundu: pielāgojos kādam noteiktam tematam un radošo procesu izveidoju atbilstoši grupu vecumiem un spējām. Ir svarīgi, lai bērns no mazotnes zina, kas ir bibliotēka un ka viņš šeit vienmēr būs gaidīts.

Alise Kruglauža

Autores un Krimūnu bibliotēkas arhīva foto

MAF

Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem
Par lappuses saturu atbild raksta autors

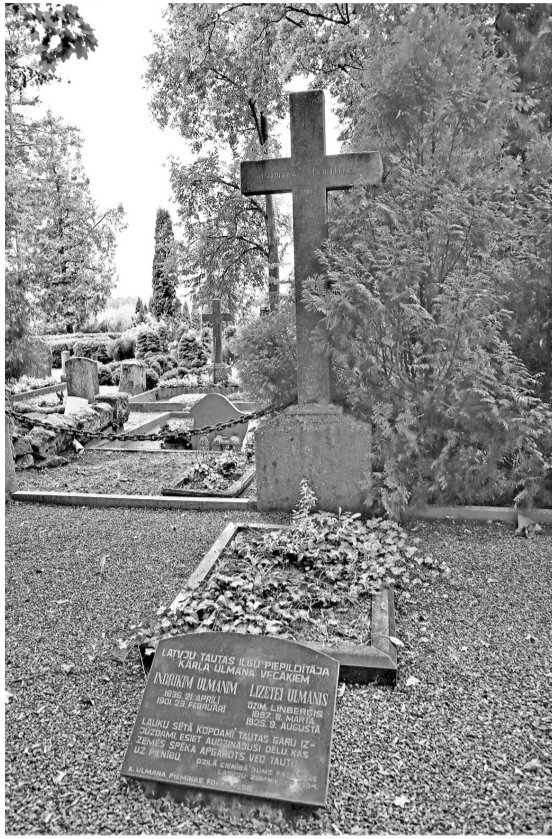
Bibliotēkars nedrīkst būt «sausīņš»

Ar bērnu auditoriju ir jābūt ļoti radošam, jo viņiem visu laiku

Palikt uzticīgiem dzimtās zemes kapsētai

Kārļa Ulmaņa piemiņas vieta.

Kārļa Ulmaņa vecāku kapa vieta.

Ja kādu vietu var dēvēt par kultūrvēsturisku, tad tā noteikti ir arī Bērzes jeb, kā agrāk to sauca, Bērmuižas kapsēta, kura glabā gan senus, gan ne tik senus stāstus par laikmetiem un cilvēkiem, kas Bērzes pusē dzimuši, dzīvojuši vai arī tikai pēc nāves atgriezušies savā dzimtajā vietā. Taču visciešāk kapsēta ir saistīta ar Kārļa Ulmaņa vārdu, jo te ir gan apglabāti viņa vecāki un radnieki, gan arī pašam izveidota simboliska piemiņas vieta.

Ar ziediem un svecītēm

Laikraksts «Rīts» 1938. gadā ir rakstījis: «Pie baznīcas klāt arī kapi. Te nu bez pārspilējuma un slavināšanas nolūka jāsaprot, ka otru tik glītu un labi apkoptu savu piederīgo dusas vietu Zemgalē būs grūti atrast, ja metam acis uz daudzajiem glītajiem un arī dārgajiem pieminekļiem un labo apkopšanu, tad sevišķi spilgti sajūtam, ka apkārtne dzīvo pārtikuši, vecā kultūrā un tradīcijās ieauguši ļaudis.»

Vietējais tūristu aģents un novadpētnieks Voldemārs Ziemeļis ceļvedī «Dobeles novads no tūrisma viedokļa» 1939. gadā ir apstiprinājis: «Reti kur laukos ir tik glīti kopta kapsēta kā Bērmuižā. Še ir daudz zīmīgu pieminekļu ar interesantiem uzrakstiem un dažas kapličas. Kapsētā apbedīti vairāki ievērojami bijušie vietējie sabiedriskie darbinieki.»

Jāpiebilst, ka glīti koptā kapsēta jau tajā laikā bija arī ievērojams tūrisma apskates objekts, kas bija ietverts Dobeles puses maršrutos. Bērmuižas kapsēta bija jāredz katram pagājušā gadsimta 30. gadu otrās puses Latvijas apceļotājam, kurš devās uz Bērzes pusi, lai pastaigātu pa vadoņa jaunības takām. Kapsētā obligāts bija Kārļa Ulmaņa vecāku - Indriķa un Lizetes Ulmaņu - kapa apmeklējums. Laikraksti ir vēstījuši, ka te bieži ieradusies arī valsts un sabiedrisko organizāciju pārstāvji, vienkārši ekskursantu grupas un atsevišķi tūristi no

dažādām Latvijas malām, kuri «noliek ziedus uz kapa un noliek tām galvām godbijībā un pateicībā piemin vecākus, kas devuši mums lielo Tautas Vadoni».

Laikraksti ziņo arī par Rīgas strādnieku, Jelgavas lauksaimnieku, Lāčplēša kara ordeņa kavalieru un kara invalidu bērnu izbraukumiem, kuru maršrutā ietverts arī Bērmuižas kapsētas apmeklējums.

Kārļa Ulmaņa vecāku kapa vieta ir atradusies ēnainu liepu un bērzu pavēnī pie galvenās ejas pa labi, apmēram kapsētas vidū. Divas spodri koptas, svaigiem ziediem pušķotas kapu kopiņas. Vienkāršs, liels akmens krusts. Apkārt apaļi granīta stabiņi ar ķēžu vijām. Kapu kopiņu kājgalī melna granīta plāksne ar iekalumu «dziļā cienībā latvju tautas ilgu piepildītāja, tautas vadoņa Kārļa Ulmaņa vecākiem». Kā var saprast no uzraksta, plāksni 1934. gadā ir uzstādījušas latvju zemnieces pateicībā par to, ka «lauku sētu kopdami, tautas garu izjūdami, esiet audzinājuši dēlu, kas, zemes spēka apgarots, ved tautu uz pilnību».

Pie Kārļa Ulmaņa vecāku kapa ar ziediem un svecītēm devušies mazpulcēni, aizsardzes un aizsargi, vietējie iedzīvotāji arī Mirušo piemiņas dienā un Mātes dienā. «Svētbrīdis pie Valsts prezidenta un kara ministra vecāku kapiem», «Mazpulku saime pateicībā liec galvas pie Prezidenta vecāku kapa», «Aizkustinoši mirkli pie Prezidenta vecāku kapa» - ir ziņojuši laikraksti.

Rāda viscildenāko paraugu

Kā var secināt no rakstītajiem avotiem, vēl pagājušā gadsimta 20. gados latvieši par saviem aizgājējiem kapsētās neko daudz nerūpējās un kapu kultus vēl nezelā. Kārļa Ulmaņa nāksana pie varas iezīmēja arī pavērsienu kapu kultūrā, kad sakohti kapi un tieši mazās lauku kapsētiņas un senču godināšana kļuva par latviešu tautas goda lietu un «latviskās Latvijas» sastāvdaļu.

«Mums visiem ir vērts atdzīvināt skaisto ģimenes kapu tradīciju, kas nodod augstāko liecību par pieķeršanos dzimtajai zemei, par dusas meklēšanu tanī, kad mūsu dzīves kā nobriedušas rudzu rogas ievāks Lielais Pļāvējs,» - tā 30. gados mudināja latviešus pievērsties arī ne tik praktiskām lietām.

Kārlis Ulmanis pats ir rādījis tam labu piemēru, vienmēr iegriežoties Bērmuižas kapsētā pie vecāku kapa, kad viņam gadījies būt šajā pusē. Piemēram, 1936. gadā viņš devies uz dzimto Bērmuižas pagastu, kur pēc dievkalpojuma pie Brīvības cīnītāju pieminekļa nolīcis ziedus un tad ieradies kapsētā godināt savas mātes piemiņu. Taču tā noticis arī agrāk un vēlāk. «Še prezidents ar savu apciemojumu rādīja cilvēcības visaugstākā mēra - godbijības - viscildenāko paraugu», sajušminājās laikraksta «Rīts» žurnālists 1935. gada augustā.

Bet 1937. gada septembrī, pasniedzot Bērmuižas skolai jauno karogu, Kārlis Ulmanis ir devis norādījumu: «Pēdējos gados mūs sāk lauzt kopā atkal viens jauns ļaunums, ka mēs, runādami gan par dzimtenes saitēm, gan par ģimenes stiprumu, ārdām tomēr savas ģimenes, bēgam prom dzīvi un pat miruši no savas dzimtenes, sava tēva pagasta, no tās kapsētas, kur guļ mūsu tēvi un mātes.»

Pavisam jauni cilvēki, padzīvojuši pāris gadus svešā malā, aizmirst, ka viņu vieta pēc nāves ir dzimtā kapsētā blakus tēvam un mātei. Ja mēs mīlam mūsu zemi, ja mums svēta mūsu pagātne un nākotne, ja mums mīla mūsu tauta un mēs gribam to uzturēt dzīvu un stipru, - tad paliksim uzticīgi savai dzimtajai vietai, savam pagastam, savai ģimenei un savai dzimtās zemes kapsētai pēc nāves.»

Visi vienuviet

Bērmuižas kapos apbedīti Kārļa Ulmaņa vecāki un daudzi plašās Ulmaņa dzimtas piederīgie. Viņu kapa vietas ir saglabājušas joprojām, un arī tagad ir ekskursantu apmeklētās.

1936. gada janvārī Bērmuižas kapsētā guldīja Kārļa Ulmaņa brāli Jāni - Šķības pagasta «Ezerkleišu» saimnieku, plaši pazīstamu sabiedrības un pašvaldības darbinieku. Pavadīt viņu pēdējā gaitā ieradās arī Kārlis Ulmanis.

«Ezerkleišas», kuras iekopa Jānis Ulmanis, bija kļuvušas par paraugsaimniecību. Arī Kārlis Ulmanis bieži bija uzturējies «Ezerkleišās», kur gan atpūties, gan vērojis lauku dzīves priekus un bēdas. Te esot radusies arī dažāda doma, kas vēlāk izpaudusies valsts likumos.

Netālu ir arī Jāņa Ulmaņa dēla Viļa kapavieta. Viņš ir Kārļa Ulmaņa piemiņas muzeja «Pikšas» izveidotāja un ilggadējā direktora Gunāra Ulmaņa tēvs, kurš 1927. gadā mantoja «Pikšas» un pamazām vien izveidoja tās par istu paraugsaimniecību. Kad padomju vara tās atņēma un ģimeni izsūtīja uz Sibīriju, Vilis Ulmanis kopā ar draugu Rihardu Kārklīņu paslēpās, bet nedomājot vēlāk abi tika nošauti. Kāda zīlniece pirms tam esot pareģojusi, ka viņš un viņa draugs guļēsot vienā kapā. Abi pasmējušies, bet tā nu ir noticis.

2017. gadā aizsaulē aizgāja arī Gunārs Ulmanis. Kapa vietu viņa dzīvesbiedre Gražina ir izvēlējusies līdzās viņa vecvecākiem Indriķim un Lizetei Ulmaņiem, nevis tēvam.

«Tā ir mana negrozāmā griba un vēlēšanās»

«Es vēlos, lai šis karogs tiktu attīts un iznests un pacelts tajā reizē, kad jūs būsiet dalībnieki pēdējā gājienā; lai šis karogs būtu klāt, kad tas laiks būs pienācis un mani izvadīs uz Bērmuižas kapsētu. Jo tā ir mana negrozāmā griba un vēlēšanās, lai es tiktu paglabāts dzimtā kapsētā, lai es tiktu paglabāts no šīs mūsu pašu vecās baznīcas - mūsu pašu kapsētā, blakus tēvam un mātei. Es šo vēlēšanos un savu gribu pasaku, jums visiem dzirdot, lai tas neaizmirstos un vēlāk patiesi tiktu izpildīts,» - ir sacījis Kārlis Ulmanis 1937. gadā Bērmuižas skolā, pasniedzot karogu.

Taču viņam bija lemts uz visiem laikiem palikt svešumā. Tā kā Kārļa Ulmaņa kapa vietu neizdevās atrast, 1997. gada 7. septembrī Bērzes kapos, vietā, kuru viņš pats bija noskatījies mūža atdusai, atklāja viņam veltītu piemiņas zīmi. Tā veidota kā improvizēts kops, kurā guldīta urna ar zemi no Krasnovodskas kapsētas. Tiek uzskatīts, ka tieši tur tika apglabāts Krasnovodskas cietumā mirušais valstsvīrs.

Kārļa Ulmaņa miršanas datus minēts, ka viņš miris 65 gadu vecumā 1942. gada 20. septembrī Krasnovodskā (tagad Turkmēnijā), Turkmēnijā. Pēc Latvijas okupācijas 1940. gadā Kārli Ulmani apcietināja un izsūtīja uz Vorošilovsku (tagad Stavropole). 1941. gada 4. jūlijā viņu ieslodzīja cietumā un izvirzīja apsūdzību pretpadomju darbībā. Sākoties karam, Kārli Ulmani deportēja uz Azerbaidžānas galvaspilsētu Baku, no kurienes tālāk - jau pāri Kaspijas jūrai - uz Krasnovodsku. Iespējams, tā bija domāta tikai kā kārtējais starpposms izsūtījumā, taču Kārļa Ulmaņa veselība strauji pasliktinājās, un viņš nomira Krasnovodskas cietuma slimnīcā.

Atmodas laikos, 1989. gada vasarā, sākās Kārļa Ulmaņa kapa vietas meklējumi. Tās atrašanai 1990. -1991. gadā organizēja piecas ekspedīcijas. 1992. gada septembrī LR Ministru padome pieņēma lēmumu par komisijas izveidošanu apbedījuma vietas atrašanai un mirstīgo atlieku svinīgai pārapbedīšanai, tāpēc vēl nākošajos divos gados kapa vietas meklējumos uz Krasnovodsku devās vēl trīs ekspedīcijas. Diemžēl visi mēģinājumi atrast kapa vietu beidzās bez rezultāta.

Lai gan nav pierādīts, ka tieši tur atdusas bijušais prezidents, tomēr Krasnovodskas vietējā kristiešu kapsētā, kas gan ir nekopta un pamesta, no dzelzs armatūras stieņiem izgatavota iežogojuma vidū tika uzstādīts simbolisks krusts un plāksne ar uzrakstu «Kārlim Ulmanim un Latvijas cilvēkiem, kuri atdusas Turkmēnistānas zemē». Nav zināms, vai tas tur ir joprojām. Vēl dzīva ir arī nepārbaudīta versija, ka Kārlis Ulmanis ir apbedīts Gori pilsētā, Gruzijā.

Dzimtā zeme ir tā, kas devusi pirmo spēku, un dzimtai zemei būs saņemt cilvēku atpakaļ, viņa mūža gaitām galā ejot, ir uzskatījis Kārlis Ulmanis. Diemžēl dzīve, kā izrādās, allaž izspēlēja nejaucus jokus.

Anita Banziņa
Autores foto

MAF

Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par lappuses saturu atbild raksta autors